GAZETA LWOWSKA.

W Piątek **Nro. 117.** 14. Października 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Z Preszburga donoszą, że d. 4. b. m. dzień Imienin N. Pana, naszego nayukochańszego Cesarza i Króla, obchodzono tu z naywiększą uroczytością.

Gazeta Preszburgska z d. 30. Września zawiera, co następuie:

»Na siodmém posiedzeniu Seymu z d. 26. t. m. uchwaliły Stany iednomyślnie dać Xięciu Metternichowi, C. K. Kanclerzowi Domu, Dworu i Stanu i t. d. bezpłatnie Indygenat Królestwa, a to z zupełnego przekonania o tegoż rozmaitych zasługach dla Państwa Austryiackiego, iakoteż w szczególności dla Królestwa Węgierskiego, ogólnie zaś dla całéy Europy w nayważnieyszych okresach ostatnich zdarzeń świata. Równie uchwalono z nayszczérszego uszanowania i miłości dla N. Cesarzowéy i Królowéy z powodu osobistych, godnych przymiotów, dać bezpłatnie Indygenat znanemu i szanowanemu, związkami małżeńskiemi z pierwszemi rodzinami kraiu połączonemu Król. Bawarskiemu Posłowi na C. K. Dworze, Janowi Bogumiłowi Edwardowi Baronowi Steinlein, Kawalerowi Cesarsko-Austryiackiego orderu Korony Żelazney pierwszéy klassy i Kommandorowi Ces: Austr: orderu Leopolda i t. d. Obiedwie uchwały Stanów, udzielone potém Izbie Magnatów, i od téyże iednomyślnie przyięte, oddane będą teraz do sankcyi N. Pana.

Na témże samém posiedzeniu uchwalono podług dawnego zwyczaiu dla N. Cesarzowéy i Królowéy podarek koronacyyny, iednogłośnie na 50000 sztuk dukatów oznaczony, który Szlachta Królestwa wzięła na siebie do zapłacenia.

W d. 27. t. m. wyruszyły od początku Seymu tu będące dwa bataliony grenadyierów Doblera i Orlandiniego bardzo rano, i pociągnęły do Kitsee, aby wraz z pułkiem kiryssyierów Xięcia Fryderyka Saskiego blisko téy wsi wykonać różne obroty w obliczu N. Pana. Cesarz Jegomość, tudzież Arcy-Xiążęta: Następca Tronu i Franciszek Karol, Arcy-Xiążę Maxymilian, iakoteż Xiążę Beia przybyli w licznym i świetnym orszaku o godzinie 8 rano, przyięci od Dowódzcy kraiowego, Jenerała iazdy Arcy-Xięcia Ferdynanda; na czele woysk. Te popisywały się oddziałami przed N. Panem, poczém, gdy woysko to po każdym obrocie poiedyńczo przed N. Panem przeciągło, raczył Monarcha okazać swoie upodobanie tak z dokładnego ewolucyy wykonania, iakoteż z piękney postawy ludzi i dobrego utrzymania koni.

Arcy-Xiążęta: Karol i Ludwik opuścili w d. 28. t. m. nasze miasto i powrócili do Wiednia.

Wczoray rano wyszła ztąd do Wiednia C. K. gwardyia przyboczna drabantów, a dzisiay rano udał się w pochód do Berna batalion grenadyierów Orlandiniego.

Gazeta połączona Pesztu i Budy donosi: »W tych obu miastach obchodzono w d. 25. Września uroczystość koronacyi N. Pani, naszéy nayłaskawszéy Królowéy, w myśli dobroczynnéy Matki kraiu uczynkiem ludzkości. W tym samym dniu Związek Dam dobroczynnych, za przyłożeniem się innych serc czułych, zrobił fundusz na dwanaście ubogich kobiet i takowe w domu opatrzenia umieścił; zaś w Peszcie towarzystwo strzeleckie oświeciwszy rzęsisto strzelnicę na uroczystość dnia tego, utworzyło nazawsze fundusz, którego procenta przeznaczone są na wyposażenie corocznie ubogiéy i cnotliwéy córki obywatela miasta.«

»W teatrze mieyskim wieczorem dnia wspomnionego tak w Budzie, iak i w Peszcie przy zupełném oświeceniu teatru wewnątrz, przedstawiono komedyią: »Król Stefan Pierwszy, Dobroczyńca Węgier« ze stósownemi śpiewkami.«

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hispańska.

Jenerał Portugalski Aranjo e Silva doniósł Jenerałowi Sucre ze swoiéy głównéy kwatery w Santa Ana pod d. 26. Kwietnia, że zaiął Chiquitos na mocy zaszczytnéy dla tegoż miasta kapitulacyi, i w skutku téyże przy iednogłośnych okrzykach mieszkańców złączył ie z Brazylią, dla czego niechay się wstrzyma wszelkich kroków nieprzyiacielskich, bo takowe będzie umiał odeprzyć. Dowodzcy woyskowemu prowincyi (Plata) Santa Cruz oznaymił wraz, iż, ieżli nie będzie się spokoynie zachowywał, przyydzie, zniszczy go i woysko iego, a w mieście Santa Cruz kamienia na kamieniu nie zostawi.

)(

Podług Gazety Limskiey zawinął Admirał Rosamel z Król: Francuzką fregatą Maryią Teressą w d. 16. Marca do Chorillos, żądał i widział się w d. 18. w mieście Magdalena z Boliwarem, co dla tegoż zdawało się być rzeczą przyiemną. Kallao ieszcze się do d. 1. Kwietnia trzymało.

Przez Jamaikę odebrano w Londynie z Bogoty z d. 20. Lipca, a z Peru z d. 1. Maia doniesienia. Oprócz Ministrów Kolumbiyskich przybyło także trzech Peruwiańskich na Kongres Amerykański do Panamy, na którym P. Alaman, Mexyk, a P. Molina, Guatimalę będzie reprezentował. P. Olmedo z Guayaquil mianowany iest Posłem Kolumbiyskim na Dworze Londyńskim.

Jeszcze do d. 5. Czerwca nie poddało się była twierdza Kallao.

Hiszpaniia.

Gazeta Madrycka z d. 15. Września zawiera wyrok Królewski z dnia 13go t. m. dotyczący się utworzenia nowey Junty Rządowey. Ma ona iedynie być poradą i pomocą Radzie Ministrów. 1. Powinna teraźnieyszy stan różnych gałęzi zarządu, iakoteż onegoż żrzódła pomocne sumiennie we wszystkich częściach rozebrać. 2. Byłe bogactwo Hiszpanii porównać z tém, iakie toż Królestwo teraz posiadać może; 3) po tych wyrachowaniach zmierzyć możność, iakby podzielić maiące być nałożone podatki, bez pomnożenia indywidualnych płacących; obliczyć roczną summę, iakiey wymaga Rząd dla utrzymania godności Tronu, naywyższego stopnia Króla i rodziny Królewskiey i dla ocalenia dóbr Rządowych i siły Państwa i t. d.; daley utworzyć ścisłą równowagę wydatków i żrzódeł pomocnych, zbliżyć i oznaczyć różnicę i brak, ztąd wynikaiący, iakoteż podać nayskutecznieysze i naymniey uciążliwe środki do onego pokrycia, daley udzielić swego zdania o pomnożeniu, zmnieyszeniu, reformie, modyfikacyi i subrogacyi teraz z prowadzonych podatków, praw i kontrybucyy, o nadawaniu przywileiów, dyspens, wyimków i t. d., o każdym nowym zarządzie, o układach pożyczki, o dochodach, nabycyiach, przedsiębierstwach, o budżecie wydatku każdego Ministeryium, o pomnożeniu urzędów lub zmnieyszeniu, o utrzymaniu Domu Królewskiego, oszczędności, nakoniec o wszystkich przedmiotach dotyczących się publicznego zarządu.

Junta ta składa się z dwudziestu pięciu Członków, którzy pod tym tytułem nie pobieraią żadney płacy, lub wynagrodzenia. Między osobami do tego przez Króla mianowanemi uważaią Arcybiskupa: Mexykańskiego, Saragossy, Biskupa Palencyi, Piotra Cyrilla, Jeneralnego Wikaryiusza Zakonu Sgo. Ferdynanda, Jenerała Porucznika Vinegas. Jenerał Porucznik Castannos mianowany iest Prezydentem tey Junty.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Podług wiadomości z Londynu z d. 24. z. m. (w Gwiaździe z d. 26. t. m. wiecz.) uchwalono na Radzie Gabinetowey, odprawioney za powrotem P. Kanninga, że Parlament tego roku nie ma być rozwiązany.

Francyia.

Król Jego Mość Pruski ieździ pod imieniem Hrabiego Rupin, i zachowuie nayściśleysze *incognito*.

Kontr-Admirał, Baron Makau, który ze swego Poselstwa do St. Domingo powrócił, przyięty był przez Króla w d. 25. Września na osobnem posłuchaniu.

Król z rodziną Swoią pielgrzymował na górę Kalwaryi i zupełnie według przepisu zatrzymywał się przy różnych kaplicach.

Podług rozporządzenia Królewskiego rocznica śmierci Ludwika XVI. (d. 21. Stycz. 1793) i Królowey Małżonki iego (d. 16. Grudnia 1793) ma być na przyszłość w d. 21. Stycznia połączona.

Gwiazda zapewnia, że pożyczka dla Hayty o którą toczą się układy, nie wyniesie 150 Milionów, ponieważ wspomnione Państwo ma dosyć żrzódeł, aby większą część wynagrodzeń osadnikom przyznanych bez pożyczki wypłaciło.

Hrabina Guilleminot, małżonka Król. francuzkiego Posła w Konstantynopolu, chciała w d. 22. Września wsiąść w Tulonie na fregatę Galateę i popłynąć do Dardanellów, zkąd zawiezie ią francuzka gabara do wspomnioney stolicy Państwa Tureckiego. Podczas pobytu Posłowey w Lyonie kazał oznaymić nieznaiomy w domu gościnnym, gdzie stała, i właśnie podczas gdy iadła śniadanie ze swoią córką, że chce z nią mówić. Hrabina prosiła Sekretarza Poselstwa, który iey towarzyszył, by wyszedł i dowiedział się, czego ten obcy żąda. Ten z początku nie chciał mówić; lecz oświadczył nakoniec, że ma zlecenie aresztować Hrabinę. Sekretarz poselstwa uchwyciwszy go, zawołał: »Ja ciebie aresztuię!« Wybiegaią służący z domu, przychodzi straż, i nieznaiomy zostaie aresztowany, o którym z początku myślano, że iest uwolniony więzień galerowy, a ztąd wnoszono, że chce Posłową okraść. Po dokładnem badaniu przekonano się, że ten podeyrzany człowiek nie był ex-członkiem więzienia, lecz Parnasu. Był to słowem biedny wierszokleta, który z powodu, że się z nim Muzy i Fortuna iak macocha obchodziły, iuż od nieiakiego czasu utracił rozum. Puszczono go na wolność.

Wyspa St. Domingo.

Podług listu z Port-au-Prince z d. 26. Lipca wyiechał dniem wprzódy Prezydent Boyer ze swoim sztabem, Sekretarzami Stanu, Jeneralnym Sekretaryiatem i t. d. do przylądku Hayty (Przylądek Francuzki.)

Niemcy.

Na mocy rozporządzenia Król. począwszy od dnia 1. Października urządzony będzie wcale inaczéy system cłowy w Królestwie Hanowerskiem. Cła wewnątrz, wyiąwszy niektóre, będą zniesione, za to we wszystkich częściach kraiu zaprowadzone będzie iednakowe z istnieiącym systematem pogranicznego podatku ile możności zgadzaiące się urządzenie pograniczne cłowe.

Aby pieniądze utrzymać w kraiu, wychodzące za siemię lanne Rygskie, postanowił Rząd Hanowerski ułożyć ogólną iasną naukę uprawiania siemienia lannego, któryby Rygskiemu w dobroci nie ustępował, i we wszystkich częściach Królestwa takowę rozdać, nawet wyznaczył nagrody.

Podług wiadomości z Frankfortu nowy okręt parowy, Ren, nie mógł przywieść do skutku żeglugi Menem w górę aż do Frankfortu, ponieważ przy rozpoznaniu łóżyska rzeki między Moguncyią i Frankfortem okazało się, że dopóki piasek w śród drogi będący nie zostanie uprzątniony, takowa iest niepodobną.

Miasto Wirtembergskie Steinheim nad Murrem doznało z d. 16. na 16. Września powodzi, która chociaż króciey trwała iak przeszła, lecz była nierównie większą i silnieyszą.

Prussy.

Pisma publiczne donoszą z Berlina z dnia 21. Września: »Król przed odiazdem swoim zezwolił na powszechną składkę do odbudowania spalonego kościoła S. Pawła w Rzymie. Podług rozporządzenia Ministeryium Spraw duchownych, dobrowolne składki przesyłane być maią przez Proboszczów i przełożonych kościelnych do Władz Biskupich, które trudnią się tą składką.

Daniia.

W d. 12. Września poświęcono na rozkaz Królewski nowę kaplicę w Katedrze Roeskildskiey, zwaną Kaplicą Krystyiana VI. i Fryderyka V. Dniem poźniey w obecności wszystkich taynych Ministrów Stanu, W. Marszałka, Władz, Magistratu i Duchowieństwa Roeskildskiego i t. d. przeniesiono do wspomnioney Kaplicy Krystyiana VI. truny z ciałami Krolów Krystyiana VI. i Fryderyka V., iakoteż ciała Królowych Zofii Magdaleny, Ludwiki i Julianny Maryi.

Szwecyia i Norwegiia.

W d. 9. Września przybyli Królestwo Jchmość do Krystyianyi. Podczas uroczystego wiazdu iechał Król konno a Królowa w powozie otwartym. Wielkorządzca, Dwór i wielu Adjutantów otaczało Monarchę. W dniu 10. zaszczycili Królestwo obecnością Swoią wielki obiad dany przez Wielkorządzcę, a wieczorem oglądali oświecenie miasta w powozie otwartym.

Turcyia.

Dostrzegacz Austryiacki pod napisem: »*Z Wiednia d. 6. Października*« umieścił: Ostatnia poczta z Konstantynopola z dnia 10. Września, oprócz odebranych wprost przez Triest iuż znanych wiadomości o zamiarze Greków, z zakrytemi branderami przedrzyć się do Portu Alexandryyskiego, z innych okolic widowni woyny, mianowicie z Morei nic zupełnie nowego nie przyniosła. Gazety Hydryiockie Nro. 137 i 139, które przez tęż samą sposobność otrzymaliśmy dochodzą tylko do 12. Sierpnia nowego stylu, i oprocz krótkiéy wzmianki o dwóch nieznacznych potyczkach w d. 4. Sierpnia z małym korpusem z Egipcyian i Albańczyków, który na równinach Karytyny chciał furażować, niezawieraią równie nic o wypadkach woiennych na Półwyspie lub na morzu. Uwagi godną, że w wspomnionych trzech Numerach gazety Hydryiockiéy o znanym akcie tymczasowego Rządu w Napoli di Romania, naymnieyszéy niema mowy, zaś rzecz osobliwa, że w Numerze 137. z dnia 7. Sierpnia umieszczona iest Protestacyia obu Deputowanych francuzkich i amerykańskich Philhellenów (Roche i Washingtona) z następuiącym wstępem:

Hydra d. 5. Sierpnia.

»Od kilku dni iest tu w obiegu odpis przedstawienia (αναφορα) francuzkiego Jenerała P. Roche i Amerykanina P. Washingtona do dostoynego Dyrektoryium.«

»Jak trudno nam wierzyć, aby wedle obyczaiów i porządku cywilizowanych ludów mogło być podane pismo w sposobie przyzwoitym Rządowi przez mężów, którzy w prawdzie znakomici, i w każdym względzie powszechnego uszanowania godni, z resztą pozbawieni są wszelkiego politycznego i dyplomatycznego charakteru; chociaż aż dotąd nieznamy urzędownie wierzytelności tego pisma, przecież mamy sobie za powinność umieścić ie w naszych gazetach, aby się czytelnicy nasi nie żalili, że im nie udzielamy zdarzeń w Grecyi zaszłych.«

Tu następnie Protestacyia PP. Roche i Washingtona z d. 28. Lipca r. b. (którą iuż umieściliśmy) i Gazeta Hydryocka kończy następuiącym dodatkiem:

Jeżli istotnie takie pismo Dyrektoryium podane zostało, i Rząd uznał za słuszność odpowiedzieć, tedy przyrzekamy, skoro odpowiedź naszych rąk doydzie, udzielić oney naszym czytelnikom dla zaspokoienia ciekawości.

Od tego czasu Jenerał Roche łącznie z P. T. Washingtonem udał się do Ibrahima Baszy, aby mu przełożyć zawieszenie broni, iednakże niewiemy, czyli imieniem narodu Greckiego, lub części onegoż, lub imieniem towarzystwa Philhelenów. Basza przełożenie to odrzucił.

Listy z Konstantynopola mówią także o wyprawie powstańców przeciwko wyspie Kandyi, przyczém ciż opanować mieli wyspę skalistą Garabusa i małe miasto Kissamo, oboie na północno-zachodniéy kończatości wyspy. Niektóre listy rzecz tę tak wystawiaią, iakoby część Kandyiotów na nowo wzięła za broń przeciwko Turkom, i wspomnioną wyprawa, któréy siłę na 1500 ludzi podaią, wysłaną została z Hydry na wsparcie tych powstańców. Niebawem wyiaśnić się musi, iak się rzecz ma. W Konstantynopolu iak i w każdém innem głównem mieście, niebrakuie fałszywych lub przesadzonych wiadomości i wieści każdego rodzaiu. Tak w d. 10. Września przy odeyściu ostatniéy poczty wierzono prawie powszechnie w Konstantynopolu, nawet donoszono, że oblężenie Messolungi od lądu zniesione, że Albanczykowie mieli się rozeyść a Reszyd Basza cofnąć się aż do Arty.

Listy z Korfu, położonego blisko owego placu boiu, z d. 12. Września donoszą, że ieszcze iak pierwéy trwa oblężenie Messolungi od strony lądu, chociaż się Turecka flotta z tamecznego morza oddaliła. *)

W d. 5. Września urodziła się Sułtanowi Xiężniczka, i otrzymała imię Haddiszy, Sułtanki. W tym samym dniu wypłacono zwyczayny ćwierćroczny żołd Janczarom i innym Milicyiom. Przy sposobności na ten koniec wielkiego zebranego Dywanu przypuszczono na uroczyste posłuchanie do Sułtana Król. Sardyńskiego nadzwyczaynego Posła i pełnomocnego Ministra Margrabiego Gropallo. Nowy Król. Niderlandzki Poseł P. Zuylen van Nieveldt przybył w d. 5. Września przez Smirnę do Konstantynopola, i dnia następuiącego przyymował odwiedziny Ciała dyplomatycznego i takowemu znowu nawzaiem czynił; uroczyste uwiadomienie W. Porty o iego przybyciu przeznaczone na d. 12.

Oprócz różnych odmian w Wielkorządztwach Rumelii i Bulgaryi, z pomiędzy których zasługuią na uwagę: przeniesienie Kavanos Sade Hussein Baszy z Nissy do Ineboli, Omara Baszy Waruy do Nissy, a Kaszyf Omera Baszy z Ineboli do Warny, w pierwszych dniach Września złożony został dotychczasowy Aga Janczarów ze swego mieysca, i takowe oddane zostało Pułkownikowi 44. Orty, nazwiskiem Mehmed Adze.

Pod czas pożaru w nocy z d. 25. na 26. Sierpnia wybuchłego w bardzo ciasnéy ulicy chrześciiańskiéy dzielnicy miasta Smirny, spaliło się więcéy iak trzydzieści większych i mnieyszych domów, i gdyby nie szybka pomoc Austryiackich, Angielskich, Francuzkich, Amerykańskich i Holenderskich Komendantów okrętowych i ich ludzi, większe nierównie byłoby nastąpiło zniszczenie.

Podług naynowszych wiadomości z Konstantynopola z d. 16. Września (przez nadzwyczayną sposobność) otrzymano tamże z Napoli di Romania z pierwszych dni tego miesiąca wiadomość, że Ibrahim Basza we 2,000 ludzi wyruszył na południe półwyspy, mówią do Modon, aby tamże połączyć się ze spodziewanemi posiłkami w ilości 8000 ludzi wynosić maiącemi. Tripolizza osadzoną była 5000 ludzmi woyska Egipskiego, i związek zupełnie iest wolny między tem miastem i twierdzami południowemi.

Rząd powstańców w Napoli miał nakoniec uchwalić wymianę obudwu przeciw kapitulacyi przez Greków zatrzymanych Baszów: Alego i Selima, za syna Beja Mayny i znanego Kapitana Jatrako, którzy przy wzięciu Nawarynu dostali się w moc Turków.

Z resztą przy odeyściu tych ostatnich wiadomości z Konstantynopola w d. 15. z. m. miano pewne przekonanie o bezzasadnych tamże rozszerzonych wieściach o stanie rzeczy przed Messolungą; W. Porta miała także wiadomość o przybyciu w d. 13. Sierpnia Kapudana Baszy ze swoią flotą do Alexandryi, (o czém iuż donosiliśmy w Nrze. 114. Gaz. n.)

*) Otrzymaliśmy cztery nowe Numera Kroniki Greckiéy z d. 24. Sierpnia Nr. 61. a 13. i Nr. 62. — 64., (które razem w dniu iednym wyszły) i udzielemy czytelnikom naszym zawartego w niché dalszego ciągu ważnego Dziennika oblężenia. P. D. Austr.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 41. Rozmaitości.)

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Piotra Pillera.